

Dmytro Vashchuk

(National Academy of Sciences of Ukraine, Ukraine)

<http://orcid.org/0000-0003-0377-1233>

e-mail: dvashchuk@ukr.net

Svitlana Blashchuk

(National Academy of Sciences of Ukraine, Ukraine)

<http://orcid.org/0000-0003-1430-6353>

e-mail: blashchuks@gmail.com

Mykhailo Slabchenko and His Concept of „Corpus Juris Ukrainensis” Publication

Mychajło Slabczenko i jego koncepcja publikacji „Corpus Juris Ukrainensis”

ABSTRACT

The article focuses on one of the best specialists in the history of the state system of the Hetmanate and its legal institutions of the seventeenth and eighteenth centuries,

PUBLICATION INFO				
			e-ISSN: 2449-8467 ISSN: 2082-6060	
THE AUTHOR'S ADDRESS: Dmytro Vashchuk, the Institute of History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine, 4 Hrushevskiyi Street, 01001 Kyiv, Ukraine Svitlana Blashchuk, the Institute of History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine, 4 Hrushevskiyi Street, 01001 Kyiv, Ukraine				
SOURCE OF FUNDING: Statutory Research the Institute of History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine				
SUBMITTED: 2023.09.12	ACCEPTED: 2024.03.16	PUBLISHED ONLINE: 2024.10.22		
WEBSITE OF THE JOURNAL: https://journals.umcs.pl/rh		EDITORIAL COMMITTEE E-mail: reshistorica@umcs.pl		
 DIRECTORY OF OPEN ACCESS JOURNALS			 EUROPEAN REFERENCE INDEX FOR THE HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES	

Mykhailo Slabchenko. He wrote more than a dozen monographs, more than two hundred articles, became one of the founders of the national historical and legal science and a new academic subject, History of the State and Law of Ukraine, and launched new historical, legal, and socioeconomic areas of historical research. In 1925, he became a freelance employee of the Commission for Study of the History of Western-Ruthenian and Ukrainian Law of the AUAS (All-Ukrainian Academy of Sciences). He prepared and delivered a number of reports. At the end of 1928, M. Slabchenko submitted a report note to the Commission with a proposal to prepare and publish a corpus of documents on the history of Ukrainian law, the „Corpus Juris Ukrainensis”. M. Slabchenko proposed to prepare 16 volumes of the publication within 5 years, organized according to the chronological (in some cases, problematic and chronological) principle, starting with the treaties of Kyivan Prince Oleh with Byzantium (867) and ending with the legislative activities of the Soviet government until 1925. However, after discussion at the Commission, it was decided to limit the lower limit to 1917. Unfortunately, the plans could not be implemented due to the arrest of M. Slabchenko. The publication of this report note with a scholarly commentary serves as an appendix to the article.

Key words: Mykhailo Slabchenko, Commission for Study of the History of Western-Ruthenian and Ukrainian Law of the AUAS (All-Ukrainian Academy of Sciences), „Corpus Juris Ukrainensis”, repressions

STRESZCZENIE

Artykuł koncentruje się na postaci jednego z najlepszych specjalistów w historii ustroju państwowego hetmanatu i jego instytucji prawnych XVII i XVIII w., Mychajło Słabczenki. Napisał kilkanaście monografii, ponad dwieście artykułów, stał się jednym z założycieli narodowej nauki historyczno-prawnej oraz nowego przedmiotu akademickiego „Historia państwa i prawa Ukrainy”, a także zapoczątkował nowe badania historyczne, prawne i społeczno-ekonomiczne obszary badań historycznych. W 1925 r. został niezależnym pracownikiem Komisji Studiów Historii Prawa Zachodnio-Ruskiego i Ukraińskiego Ogólnoukraińskiej Akademii Nauk. Przygotowywał i wygłaszał szereg raportów. Pod koniec 1928 r. M. Słabczenko przedłożył Komisji notę sprawozdawczą z propozycją przygotowania i opublikowania korpusu dokumentów z zakresu historii prawa ukraińskiego „Corpus Juris Ukrainensis”. M. Słabczenko zaproponował przygotowanie w ciągu 5 lat 16 tomów publikacji, uporządkowanych według zasady chronologicznej (w niektórych przypadkach problematycznej i chronologicznej), poczynając od traktatów księcia kijowskiego Oleha z Bizancjum (867), a skończywszy na działalności legislacyjnej rządu radzieckiego do 1925 r. Jednak po dyskusjach w Komisji zdecydowano o ograniczeniu dolnej granicy do 1917 r. Niestety planów nie udało się zrealizować ze względu na aresztowanie M. Słabczenki. Publikacja niniejszego raportu wraz z komentarzem naukowym stanowi załącznik do artykułu.

Słowa kluczowe: Mychajło Słabczenko, Komisja Studiów Historii Prawa Zachodnioruskiego i Ukraińskiego AUAS (Ogólnoukraińskiej Akademii Nauk), „Corpus Juris Ukrainensis”, represje

Mykhailo Slabchenko was undoubtedly one of the best experts in the history of the state system of the Hetmanate and its legal institutions of the 17th and 18th centuries. His rather brave for that time remarks and theses remain relevant nowadays. He was a scientist of a broad

scientific profile¹. He wrote more than a dozen monographs, more than two hundred articles, became one of the founders for the national historical and legal science and a new academic subject, „Ukraine History of the State and Law”. He was the first to constitute and publish the scheme of Ukraine history in the 19th century, initiated new historical and legal and socio-economic directions of historical research². The scientist convincingly and incontrovertibly proved with his own works the singularity and originality of Ukrainian state-political formations, legal institutions and legal heritage, irrevocably refuted the statements about their replication and reception from Lithuanian, Polish, and Russian state-legal structures³. Besides, he went down in history as an honorable and principled person⁴, and, at the same time, as one of the greatest tragic figures of the „Ukrainian shot dead revival”⁵.

In 1920s he lived in Odesa, but had close scientific ties with academic institutions in Kyiv. He was an employee of numerous commissions in the Academy. He collaborated with academician Mykola Vasylenko, and the Commission for the Study of Western-Ruthenian and Ukrainian Law⁶. M. Slabchenko’s and M. Vasylenko’s first meeting was in absentia and, at first glance, not very successful. It was due to the fact that M. Vasylenko gave a devastating review to the scientist’s first works⁷ „Little Russian

¹ Б. Винар, *Академік Михайло Слабченко (Матеріали до біографії та бібліографії)*, „Український історик” 1982/1983, 19/20, 3–4 (75–76)/1 (77), s. 19.

² В.М. Заруба, *Історик держави і права України академік М. Є. Слабченко (1882–1952)*. Монографія, Дніпропетровськ 2004, s. 5; С.Г. Водотика, *Академік Михайло Єлисейович Слабченко: Нарис життя та творчості*, Київ–Херсон 1998; І.Б. Усенко, *М.Є. Слабченко, w: Мала енциклопедія етнодержавознавства*, Київ 1996, s. 885.

³ В.М. Заруба, *Історик*, s. 395.

⁴ В. Савченко, *Політичні уподобання професора М. Слабченка*, w: *Чорноморська мисливщина: Записки Відділу історії козацтва на півдні України*, т. 12, ред. В.А. Смолій, Оdesa 2017, s. 111.

⁵ Б. Винар, *op. cit.*, s. 19.

⁶ *Ibidem*, s. 25; М. Слабченко, *Соціально-правова організація Січи Запорозької*, w: *Праці Комісії для вивчення історії західно-руського та українського права*, т. 3, Київ 1927, s. 203–340; *idem*, *Паланкова організація Запорозьких Вольностей*, w: *Праці Комісії для вивчення історії західно-руського та українського права*, т. 6, Київ 1929, s. 159–252.

⁷ М.П. Василенко, *З історії устрою Гетьманщини: Критичні замітки*. [Рец.], М.Є. Слабченко, *Малорусский полк в административном отношении: Историко-юридический очерк*, Одесса 1909, „Записки Наукового Товариства імени Шевченка” 1912, 108, 2, s. 103–116; М.П. Василенко [Рец.] М.Є. Слабченко, *Опыты по истории права Малороссии XVII и XVIII вв.*, Одесса 1911, 292 с., „Записки Наукового Товариства імени Шевченка” 1912, 113, s. 193–196; М.П. Василенко, *Ще до історії устрою Гетьманщини XVII–XVIII ст. З приводу заміток добродія М.Є. Слабченка*, „Записки Наукового Товариства імени Шевченка” 1913, 116, s. 79–86.

Regiment" („Малорусский полк")⁸, „Experiments on the History of the Law of Little Russia" („Опыты по истории права Малороссии")⁹. However, further cooperation and personal acquaintance of the scientists changed their relationship or, better to say, brought it to a new qualitative level.

In a letter dated March 15, 1923, M. Slabchenko appealed to M. Vasylenko with a request to create a branch of the Academy of Sciences in Odesa, reasoning the need to organize scientific work: „...treasures are known to the entire federation and Europe. Several people work around all this. But the work is not unified and to some extent random. The situation is therefore abnormal. True, we had scientific societies, but for various reasons they were closed. The liveliest elements gravitate to Russia, send their works there"¹⁰. It was not possible to do this then.

In the spring 1925 M. Slabchenko met M. Vasylenko personally. Later M. Vasylenko's wife Nataliia Polonska-Vasylenko would write in her memories: „From the first meeting both of them enchanted each other... Since, friendly relations between Slabchenko and us began"¹¹. Soon he was enrolled as a freelance employee in the Commission for Study of the History of Western-Ruthenian and Ukrainian Law of the AUAS (All-Ukrainian Academy of Sciences). He declared a number of reports to the Commission: „Zaporiz'ska Sich Social and Legal Organization", „Zaporiz'sky Zymovnyk" and others. His speeches at the Commission attracted the interest of outsiders as well. In particular the meeting on June 26, 1926 (at which M. Slabchenko declared the report „Zaporiz'sky Zymovnyk") was public in nature and, according to the protocol, was attended by more than 50 outsiders and lasted from 7:20 p.m. to 10:00 p.m.¹² Since the scientist came to Kyiv for a short period of time, it was decided to change the schedule and hold the meeting not on Friday, as usual, but on Wednesday.

M. Slabchenko prepared many studies on the history of Ukrainian law of the 17–18th centuries. Colleagues admired his energy and tenacity.

⁸ М. Слабченко, *Малорусский полк в административном отношении: Историко-юридический очерк*, „Записки Императорского Новороссийского университета историко-филологического факультета" 1909, 1.

⁹ М. Слабченко, *Опыты по истории права Малороссии XVII–XVIII вв.*, Одесса 1911.

¹⁰ В.М. Заруба, *Михайло Слабченко в епістолярній та мемуарній спадщині (1882–1952)*, Дніпропетровськ 2004, s. 57–58.

¹¹ Н. Полонська-Василенко, Михайло Є. Слабченко (передрук з «Українського Самостійника»), в: *Спілка Визволення України й Спілка Української Молоді. Спогади, документи й матеріали про діяльність*, т. 2, Нью-Йорк–Мюнхен 1964, s. 126–127; Н. Полонська-Василенко, *Спогади*, оргас. В. Шевчук, Київ 2011, s. 458–459.

¹² *Протоколи Комісії для вивчення західньо-руського та українського права з 1-го червня року 1926 по 1 липня 1927*, в: *Праці Комісії для вивчення історії західньо-руського та українського права*, т. 3, Київ 1927, s. 468–469.

However, the most important thing is M. Slabchenko's general turn from the economic, social, and legal sections of the past to the history of culture, public opinion, political, literary, and journalistic practices of the 19th and early 20th centuries. In Odesa researcher's construction the economic, social and legal spheres remain the dominant planes of Ukrainian past conceptualization¹³. The historian paid great attention to archeographic work, however, not all of his ideas and projects were implemented. At the end of 1928, M. Slabchenko submitted a report note to the Commission for Study the History of Western-Ruthenian and Ukrainian Law with a proposal to prepare and publish a corpus of documents on the history of Ukrainian law – „*Corpus Juris Ukrainensis*”. It was disseminated and sent out to all members of the Commission for perusal.

M. Slabchenko proposed to prepare 16 volumes of the publication over five years, built in accordance with the chronological (in some cases problem-chronological) principle, starting since Kyiv Prince Oleg's treaties with Byzantium (867) and ending with the legislative activity of the Soviet government up to 1925. The structure was to be as follows: preface, text of the document („law”), variants (if any), commentary, different readings, notes, subject and name indexes. A separate editor was appointed for each volume, who managed the author team, and the general editorship was entrusted to the head of the Commission, academician M. Vasylenko. In addition, the speaker considered a mandatory condition to involve scientists who were not the members of the Commission, in particular, M. Dovnar-Zapolsky, M. Lyubavsky, V. Picheta, S. Yushkov and others.

M. Maksymeyko was the first to respond to the report note. In his letter to academician M. Vasylenko (February 2, 1929) he supported M. Slabchenko's plan, but suggested restricting the lower limit to 1654, not „Pravda Rus'ka”. Since, in his opinion, „Pravda Rus'ka”, articles of incorporation and the Lithuanian Statutes are accessible to academics, they should not be mechanically reprinted. This should be done after careful processing of the texts¹⁴. Instead, M. Vasylenko considered it necessary to start the publication precisely from the Old Russian legal document, which was what he wrote to M. Maksymeyko. The latter agreed with

¹³ О. Ясь, *Конфлікт процес/структура у конструкції «довгого» XIX ст. Михайла Слабченка*, в: *Історіографічні дослідження в Україні. Збірник наукових праць*, т. 24, ред. В.А. Смолій, Київ 2014, с. 199.

¹⁴ С. Блащук, Д. Ващук, «Своя комісія»: *декілька штрихів з академічного життя Миколи Василенка (за спогадами Наталії Полонської-Василенко)*, в: *Людина, суспільство, влада в давній та ранньомодерній Україні: контексти історичної презентації*, ред. В. Смолій, Київ 2020, с. 562.

the head of the Commission and declared his readiness to take over the preparation of „Pravda Rus'ka” in the next letter dated February 14, 1929. In March 1929 a special meeting of the Commission was held to discuss the presented project. Academician M. Ptukha¹⁵ emphasized this in his report dated May 13, 1929 on the work of AUAS 3d socio-economic department. After a long discussion, it was decided to start preparing the publication of the legal Ukrainian monuments, starting from the earliest times and ending with 1917. The specific plan had to develop the academician O. Malynovsky, who most actively supported the speaker's idea¹⁶.

However, these plans were not destined to come true. As early as 1929, the situation at the Academy changed significantly. In the autumn 1929 M. Slabchenko, who had recently become an active member of AUAS¹⁷ and headed the specially created department of Ukraine history during the feudal era, was arrested in connection with the Union for the Liberation of Ukraine case falsified by the Soviet authorities. According to a court verdict in 1930, the academician was sentenced to 8 years of exile¹⁸. After serving his sentence and returning to Ukraine, M. Slabchenko was unable to return to scientific activity. The Soviet system did not allow this. Because „the verdict of the Bolshevik court deprived the convict of all rights. The GPU-NKVD on its own added measures so that not only the man died, but also the scientist... With the condemnation of the scientist, all his works were also condemned to death”, as N. Polonska-Vasylenko rightly noted¹⁹.

In connection with this, there was a problem with the seventh issue of „The Commission Proceedings for the Study of the History of Western-Ruthenian and Ukrainian Law”, which had never seen the light of day. It was printed, but due to M. Slabchenko's article on the history of the Military General Court²⁰, the reproduction was delayed. M. Vasylenko

¹⁵ *Звіт про роботу III соціально-економічного відділу (Доповідь Секретаря Відділу акад. М.В. Птухи) на звичайних зборах Ради Всеукраїнської Академії Наук. 13 травня 1929 року, „Вісті Всеукраїнської Академії Наук” 1929, 5/6, с. 9.*

¹⁶ С. Блашук, Д. Ващук, *op. cit.*, s. 562.

¹⁷ *Протокол 7/11 засідання поширеної ради ВАУН. 29-го червня 1929 року скликаної на підставі постанови Ради народніх комісарів УСРР від 16-го квітня 1929 року про поповнення ВУАН новими дійсними членами, „Вісті Всеукраїнської Академії Наук” 1929, 5/6, с. 34.*

¹⁸ В. Плющ, *Спілка визволення України й Спілка української молоді: (До 50-ліття заснування СВУ-СУМ та 45-ліття процесу над ними)* (Відбитка з «Шляху Перемоги»), Мюнхен 1975, с. 32–35.

¹⁹ Н. Полонська-Василенко, Михайло, с. 129; eadem, *Спогади*, с. 462.

²⁰ Інститут рукопису Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [dalej: ІР НБУВ], фонд 40, опис 1, одиниця зберігання 449, к. 4–5.

wrote about this work in the preface to this issue²¹. L. Okinshevych noted: „The central place in the 7th volume was occupied by M. Slabchenko’s monograph on the General Court of the Hetmanship. Large (160 pages)”²². However, this text needed to be replaced urgently. Accordingly, it was simply cut out of the printed book, and another article of the same volume had to be inserted in its place²³. In order to save the collection, it was decided to replace the mentioned work with P. Sosenko’s article „Kaptur Courts in Ukraine”. However, while this replacement was being prepared, the latter was also arrested and sent into exile. Such a sad fate befell the other works of the scientist, and today the fate of many of his works remains unknown. It is believed that after the scientist’s arrest some of his works were destroyed²⁴.

At the beginning of 1930s many scientists had to move away from the research issues and continue studying from the „correct” perspective. In addition, the communist regime demanded criticism of all previous work of „bourgeois”, „liberal” and „nationalist” historiography. It also applied to M. Slabchenko’s works. Unpleasantly but already in 1931–1932, his colleagues on the Commission for the Study of the History of West-Ruthenian and Ukrainian Law of AUAS were forced to engage in criticism of the scientist’s works. At the meeting of the Commission on April 17 and 22, 1932, L. Okinshevych declared a report „On the Road to Fascism (M. Slabchenko’s works on the history of Ukrainian law)”²⁵. Although, back in the middle of 1929, when M. Slabchenko’s candidacy was put forward as a full member of AUAS he was considered an „undoubted candidate”²⁶ and the vote was unanimous. At the meeting of the Special Commission of the Historical Cycle, all members unanimously supported his candidacy as well and emphasized that he was „trying to conduct research using the Marxist method”²⁷, which was of great importance at that time.

²¹ *Ibidem*, к. 6; М.П. Василенко, *Передмова до сьомого випуску «Праць Комісії для вивчення історії західно-руського та українського права»*, в: М. П. Василенко. *Вибрані твори у трьох томах*, т. 2, *Юридичні праці*, оргас. І.Б. Усенко et al., ред. Ю.С. Шемшученко, І.Б. Усенко, Київ 2006, с. 448–451.

²² Л. Окіншевич, *Моя академічна праця в Україні*, Львів 1995, с. 43.

²³ S. Blashchuk, „*The Kaptur Courts*” (*kapturovi sudy*) by Petro Sosenko: *History of One Studying Case During the Great Turn Times*, „Ukraina Lithuanica. Студії з історії Великого князівства Литовського” 2019, 5, с. 131–133.

²⁴ О. Ясь, *op. cit.*, с. 217; В.М. Заруба, *Історик*, с. 253.

²⁵ ІР НБУВ, фонд 40, опис 1, одиниця зберігання 162–237, к. 79–80.

²⁶ *Вибори нових академіків ВУАН*, „Вісті Всеукраїнської Академії Наук” 1929, 5/6, с. 71–72.

²⁷ *Протокол засідання Особливої комісії з історичного циклу. 10 червня 1929 року*, „Вісті Всеукраїнської Академії Наук” 1929, 5/6, с. 57.

M. Slabchenko's idea regarding the publication of the written legal documents' corpus had its continuation unfortunately, not in the Ukrainian direction. In 1950s, the publication „Documents of Russian Law” appeared in Moscow, with a preface and edited by S. Yushkov. There were 8 issues that covered the period of 10th–18th centuries²⁸, in which Russian scholars selected such monuments that „sufficiently vividly reflect the development of Russian law since the 10th century”²⁹ (italics ours. – Authors). It is quite clear that the chosen chronological period had a political basis: to show the significance and greatness of Russian law and its monuments. S. Yushkov's remark in the preface clearly testified to this. In particular, he says that „the publication of Russian law documents should become the basis for the creation of similar publications for the USSR peoples' the history of the state and the law documents”³⁰. And this clearly did not apply to Ukraine.

Therefore, M. Slabchenko undoubtedly belongs to the outstanding historians of Ukrainian law in the early modern era. His works have not lost their relevance nowadays. Unfortunately, due to the repressive actions of the Russian authorities, his concept „Corpus Juris Ukrainianensis” had been never implemented. Modern researchers should pay close attention to it, analyze it, make appropriate corrections and additions, and, most importantly, implement it. We also note that the report notes that we analyzed had been published in 2004 by V. Zaruba³¹. At the same time, our publication is significantly different as this document is presented through the prism of the complex vicissitudes of 1920s and 1930s, in which Ukrainian historians worked. In addition, we corrected certain inaccuracies and technical flaws of the previous publication.

²⁸ *Памятники русского права*, ред. и вступ С.В. Юшкова, т. 1, *Памятники права Киевского государства X–XII вв.*, Москва 1952; Then came 7 more issues: *Памятники русского права*, т. 2, *Памятники права феодально-раздробленной Руси XII–XV вв.*, Москва 1953; *Памятники русского права*, т. 3, *Памятники права периода образования русского централизованного государства XIV–XV вв.*, Москва 1955; *Памятники русского права*, т. 4, *Памятники права периода укрепления русского централизованного государства XV–XVII вв.*, Москва 1956; *Памятники русского права*, т. 5, *Памятники права периода сословно-представительной монархии. Первая половина XVII в.*, Москва 1959; *Памятники русского права*, т. 6, *Соборное уложение царя Алексея Михайловича 1649 года*, Москва 1957; *Памятники русского права*, т. 7, *Памятники права периода создания абсолютной монархии. Вторая половина XVII в.*, Москва 1963; *Памятники русского права*, т. 8, *Законодательные акты Петра I. Первая четверть XVIII в.*, Москва 1961.

²⁹ *Протокол засідання*, с. 57.

³⁰ С.В. Юшков, *Предисловие*, в: *Памятники русского права*, т. 1, *Памятники права Киевского государства X–XII вв.*, Москва 1952, с. VI.

³¹ В.М. Заруба, *Михайло*, с. 155–158.

Below is the original text by M. Slabchenko. The typescript was conveyed in such a way:

1. The author's style is preserved, but unified according to modern spelling.
2. Abbreviated words are written in square brackets.
3. Clarifications of the text and own comments are given in the notes in Latin letters.

КОМІСІЇ ПО ВИУЧУВАННЮ ІСТОРІЇ ЗАХ[ІДНО]-РУС[ЬКОГО] ТА УКР[АЇНСЬКОГО] ПРАВА³²

Виучування історії права обнімає дві задачі: висвітлення зовнішньої та внутрішньої історії. Обидві задачі вимагають можливо численнішого зібрання текстів, перевірки їх й внутрішньої повноти. Без цього наукові дослідження, щоб там ні говорилося, базуватимуться на неповному, непевному, а іноді навіть випадковому матеріалі. Укажу, напр[иклад], на праці акад[еміка] Павлова-каноніста³³, що опрацьовував *jus canonіcum*³⁴, праці його безперечно не повні, ні одна – або на любу з робіт, присвячених історії укр[аїнського] права часів XVI–XVIII стол[іття], де через відсутність матеріалу не рідко доводиться прибігати до побудування гіпотез.

Але голий законодавчий матеріал ще не все. Мимо норм існувала корекція їх в житті – застосування норми до конкретних справ й тлумачення судом та законодавцем. Яке, до речі, расходження між

³² The Commission for the Study of the History of Western-Ruthenian and Ukrainian Law of AUAS is a scientific center for the study of the law history on the territory of Ukraine, which existed in the 1919–1930s within the framework of the Socio-Economic Department of the All-Ukrainian Academy of Sciences. Since 1920 until the end of its existence, academician M. Vasylenko was the head of the Commission. The Commission united in its composition a group of legal historians of the older pre-revolutionary generation and young scientists. At the beginning of the Commission's work in 1924, its members included L. Okinshevych, S. Ivanytsky-Vasylenko, I. Cherkasky, S. Borysenok and I. Balinsky. Among the historians of the older generation who joined it were academicians O. Malynovsky and M. Slabchenko, professor M. Maksymeyko. V. Novytsky, V. Otamanovsky, P. Sosenko, V. Grishko and others also took part in the work of the Commission. Historians from Kyiv (V. Romanovsky, M. Tyshchenko) and from other cities (V. Barvinsky and Ye. Shmankevych from Kharkiv, I. Krypyakevich from Lviv) worked in the Commission.

³³ Oleksiy Pavlov (1832–1898), was a Russian legal historian, corresponding member of the Imperial St. Petersburg Academy of Sciences (1873). In his time he was considered one of the best experts in canon law.

³⁴ *Written by hand.*

правом та життям Гетманщини³⁵. Яка перистість десь за часів раннього феодалізму на Україні.

Існували, крім того норми, що до нас не дійшли, в дійсності ж колись були. Так, пригадуються мені два документи, з яких видно, що існували поки що не розшукані розпорядження гетм[ана] І. І. Скоропадського³⁶ по карному праву, в натяки на досить широке законодавство Мазепи³⁷, Полуботка³⁸, але тільки натяки. Отже винайти такі „пропащі грамоти” або, по можливості виявити хоч їх зміст й пр[иблизно] представляється задачею дуже поважною.

До сьогодні, праця в указанному роді провадилась випадково і здебільшого окремими науковими робітниками, обмеженими силами, часом й засобами.

Комісія по виучуванню історії права за п'ятилітнім планом може взяти на себе діло зібрання, перевірки и т[ак] д[алі] всього законодавства України, наукове опрацювання й видання його, починаючи з X-го століття й, може, до сьогодні. Така робота, на мою думку, має осушитись у виданні *Corpus Juris Ukrainensis*³⁹.

³⁵ The Hetmanship was the semi-official name of the Ukrainian Cossack state from the middle of the 17th century and until its actual liquidation in 1764. The territory originally consisted of Kyiv, Chernihiv and Bratslav voivodeships. After 1676 the name was used for Left Bank Ukraine.

³⁶ Ivan Skoropadsky (nearly 1646–1722), was the hetman of the Left Bank Hetmanship during 1708–1722. Before he held the positions of military chancellor, Chernihiv regimental scribe, general of Bunchuzh, general of Osavul and Starodub colonel.

³⁷ Ivan Mazepa (1639–1709), was the hetman of the Left Bank Hetmanship (1687–1704), after 1704 he extended his power to Kyiv and Bratslav regions. In 1708 he concluded a military-political alliance with Swedish king Karl XII with the aim of creating an independent Ukrainian Cossack state. In March 1709 a corresponding agreement was signed, to which Zaporizh'ka Sich joined in the person of the kosh chieftain K. Gordienko.

³⁸ Polubotok Pavlo (nearly 1660–1724), was the commanding hetman of the Left Bank Hetmanship (1722–1724). Prior to that he held the post of Chernihiv colonel. Despite the opposition of the Russian emperor Peter I, he tried to defend the autonomy of the Left Bank Hetmanship. Therefore he was arrested and imprisoned in the Peter and Paul Fortress. He died there.

³⁹ *Written by hand.*

Означений *Corpus*⁴⁰ розраховується на 16 великих томів. В I-му могли-б бути зібрані договори з греками (Олега⁴¹ й Ігоря⁴², Святослава⁴³, списки договорів 867 р., 955 р., 967 р. й др[угі]). Руська Правда в дошедших списках, особливо ж в списках західних, устави укр[аїнських] князів, вироки й ухвали князів судів, сепаратні розпорядження, Закон Градський царя Костянтина⁴⁴, Книги законныя, заповіти й грамоти та пакти волинсько-галицьких королів.

До II-го тому можна б зібрати споминки часів литовського панування на Україні – докончальні акти, жалованні ріжнього роду грамоти, *acta conventuum generalium*⁴⁵ окремих укр[аїнських] земель, уставні грамоти окремим укр[аїнським] землям, статут Казіміра, *privata*⁴⁶ укр[аїнських] земель в ухвалах Панів-Ради й соймів й т[ому] п[одібне].

III-й том мав би обняти Статути Вел[икого] князівства Литовського всіх редакцій разом з їх актовою історією.

IV-ий – грамоти українським містам, виємки з рецепованого німецького права й коментарів до них (*Speculum Saxonum*⁴⁷, *Articula Jus*

⁴⁰ *Written by hand.*

⁴¹ Oleg (born unknown – about 912 (according to „Primary Chronicle”) or 922 (according to the Novgorod First Chronicle of the Younger Recension), was a semi-legendary Kyiv prince of Varangian origin probably. According to the „Primary Chronicle” he captured Kyiv, killed its rulers Askold and Dir, and announced that Kyiv would become Rus’ cities’ mother. He ruled on behalf of the minor Prince Igor, but in fact he was the full ruler (since 882 until his death). In 907 he organized a campaign to Constantinople, besieged the city and obtained a contribution and favorable peace terms from the Byzantine emperor Leo VI the Wise, which granted great benefits to Rus’ merchants and diplomats. This peace was confirmed by two written agreements: the previous one in 907 and the main in 911 years.

⁴² Igor (Ihor the Old, Igor Rurikovich, born unknown – about 944), was Prince of Kyiv. Made campaigns to Constantinople. In 944 he concluded a bilateral agreement on less favorable terms than Prince Oleg in 911.

⁴³ Svyatoslav Ihorovych (Svyatoslav the Brave, born unknown – about 972), was Prince of Kyiv, the son of Prince Igor and Olga. He significantly expanded the territory of Rus’. He became famous for his military campaigns against the Khazars, Volga Bulgaria and the Kingdom of Bulgaria.

⁴⁴ We are talking about „Zakon Sudny Lyudjem” („Законъ соудный людемъ”), the oldest document of Slavic law. The probable author could be the Bulgarian king Simeon (893–927). It was reserved in the Old Ukrainian lists of short and extended editions.

⁴⁵ *Written by hand.*

⁴⁶ *Written by hand.*

⁴⁷ *Written by hand.*

*Magdeburgiensis*⁴⁸, *Jus Chelmnii*⁴⁹, *Enchiridion*⁵⁰ й пр.) й вількири окремих укр[аїнських] міст до XVII стол[іття], статути цехів і братств.

V-ий том присвячувався б законодавству що до козацтва, замків й замечків, ординаціям XVII стол[іття], фінансовій справі на Україні в XVII стол[іття], соймовим ухвалам відносно колонізації, торгівлі й пр.

VI – обнимав би законодавство Гетманщини – договори України з ріжними державами, законодавство гетманів, розпорядження по судочинній й закондатній часті органів рос[ійської] влади, рецеговане рос[ійське] право, „Права, по которым сидится малорос[ійський] народ“, Апендикс⁵¹, закондатну й судову діяльність Апостола⁵², Розумовського⁵³ й Румянцова⁵⁴.

В VII-ий том ввійшло б все рос[ійське] законодавство що до України – інструкції боярам, комендантам, резидентам й главнокомандуючим, ухвали Сената по окремих справах й органів Рос[ійської] влади на Україні і спеціальне законодавство імперії по момент заведення на Україні намісництв.

⁴⁸ *Written by hand.*

⁴⁹ *Written by hand.*

⁵⁰ *Written by hand.*

⁵¹ In our opinion, it's about a dokument of Ukrainian procedural law 1734 called „Short Process, Orderly or Appendix“ which is known in several lists. It consists of an introduction, thirteen numbered parts without special titles, an appendix and a separate part „About the Sentence“. At different times the dokument was printed by M. Kalachov (1861), A. Storozhenko (1908) and M. Vasylenko (1929).

⁵² Danylo Apostol (1654–1734), was the hetman of the Left Bank Hetmanship (1727–1734). He also held the post of Myrhorod colonel. He defended the Hetmanship autonomous rights. Together with P. Polubotok he was imprisoned in the Peter and Paul Fortress. After being elected hetman, he carried out a number of reforms, including the judicial system.

⁵³ Kyrylo Razumovsky (1728/1724(?)–1803), was the last hetman of the Left Bank Hetmanship (1750–1764). He made every effort to solve independently the internal issues of the Hetmanship. He carried out measures to strengthen central and local bodies of state administration. Reformed the judiciary. In particular, state noble courts were created: zems'ki, pidkomors'ki and hrods'ki. Their activities were regulated by the articles of the Lithuanian Statute 1588. The Hetmanship territory was divided into 20 counties, where judicial institutions were located. The Supreme Tribunal Court became the highest appellate body. He was deprived of the hetmanship via Catherine II manifesto November 10, 1764 and the Senate decree November 17, 1764. Accordingly, the position of Ukraine hetman was also abolished.

⁵⁴ Petro Rumyantsev-Zadunaisky (1725–1796), was the president of the Second Little Russian Collegium, the governor general of Little Russia (until 1796). He pursued the policy of abolition for the autonomous organization in the Left Bank Hetmanship. In the note, M. Slabchenko obviously had in mind such a dokument as „General Description of Little Russia“.

До VIII-го тому попало б законодавство що до ліквідації укр[аїнських] установ в Україні до 30-х р.р. XIX стол[іття], включно, кодифікаційна робота над Статутом, адміністраційне законодавство Росії що до шляхів, торгівлі й т[ому] п[одібне] в передреформній Україні й законодавство 60-х р.р. – положення про селян в різних районах України, урочні положення, уставні грамоти, положення про викупні платежи, переведення судової й земської реформи на Україні.

IX – обнимав би законодавство про с[ільсько]-г[осподарських] робітників 1863 р., гірниче законодавство, зал[ізно]дорожнє, банкове (земські банки й філії державного, дворян[ських] та селян[ських] банків), робітниче законодавство для України, тарифи, закони про укр[аїнський] друк, дрібний кредит і пр. по кінець XIX стол[іття].

В X-му мало б бути зібране законодавство що до України періоду 1905–1914 р.р.: розпорядження совітів Р[обітничих] Д[епутатів], ухвали місцевого начальства й земств, вибори до Державної Думи⁵⁵, укр[аїнська] справа в державн[их] думах, Столипинське⁵⁶ законодавство в стосунках до України, закони про переселення й т[ак] д[алі].

XI-й т[ом] був би збіркою рос[ійського] законодавства на й що до України протягом імперіялістичної війни⁵⁷.

XII-й т[ом] – присвячено діяльності Центральної Ради⁵⁸, Гетмана⁵⁹, Директорії⁶⁰ й УНР⁶¹.

⁵⁵ The State Duma of the Russian Empire was the legislative body of the Russian Empire in 1906–1917. The State Duma had only 4 convocations. Elections were held in 1906, 1907 (spring and autumn) and 1912. The State Duma was the first highest representative body of power in Russia throughout its history.

⁵⁶ Petro Stolypin (1862–1911), was the Prime Minister of the Russian Empire in 1909–1911.

⁵⁷ The First World War, otherwise known as the Great War (1914–1918).

⁵⁸ The Ukrainian Central Rada was an all-Ukrainian public and political organization in March–November 1917, after Ukrainian People’s Republic (UPR) proclamation was the highest legislative body of the state during November 1917–April 1918. It ceased to exist on April 29, 1918 as a result of the Hetman’s coup P. Skoropadsky.

⁵⁹ Pavlo Skoropadsky (1873–1945), was Hetman of Ukraine, Ukrainian statesman, policy and public maker. He was the Hetman of the Ukrainian State (April 29 – December 14, 1918).

⁶⁰ The Directory of the UPR was the highest state authority of the Ukrainian People’s Republic, which operated since November 14, 1918 to November 10, 1920. It consisted of five persons (S. Petliura, V. Vynnychenko, F. Shvets, P. Andrievsky, A. Makarenko; E. Petrushevych as the head of WUPR-WRUPR was also formally included in it for a short time).

⁶¹ The Ukrainian People’s Republic (UPR) was a Ukrainian state that in 1917–1921 (with the exception of April–December 1918) controlled the territories of central, eastern and southern Ukraine. It appeared in the place of the southwestern provinces of the Russian Empire, inhabited mainly by Ukrainians. It was proclaimed on November 7 (20), 1917 by the III Universal of the Ukrainian Central Rada. UPR was in a state of permanent conflict with neighboring states, in particular with bolshevik and „white” Russia. In January 1919

XIII–XVI – законодавству Радянської влади в період з 1917 по 1925 р.

Сама робота мислиться мені в такий спосіб. В основу кладеться основний текст окремого закону, до нього додаються мотиви, варіанти й автентичний коментар, ріжночитання й примітки. Т[аким] ч[ином], кожний закон опрацьовується за типом *Jus Polonicum*⁶² Рос[ійської] Археограф[ічної] Комісії⁶³ + видань Нольде⁶⁴. Завдяки цьому матимемо можливість охопити весь даний спомник в цілому. Видання провадиться за порядком хронологічним, але не виключається можливість дотримуватись й системи. Напр[иклад], законодавство аграрне даної епохи може бути виділене в особливу рубрику, міжнародне в окрему й т[ак] д[алі] (в кожному томі). В передмовях подаються тільки записки про план й порядок складання тому та про матеріал, взятий для обробітки. Кожний том суприводиться покажчиками речівним та йменними.

the Union of UPR and WUPR was proclaimed. It appeared on the territory of the former Austro-Hungarian Empire. By the end of 1921, the state and military structures of the UPR were displaced from most of Ukraine by the communist regime. In exile the UPR existed in various forms until 1992.

⁶² *Written by hand.*

⁶³ The Archeographic Commission (AC) was a scientific institution created in 1834 in St. Petersburg under the Ministry of National Education for systematic collection, description and publication of historical documents of national history. AC found documents in archives, libraries, monasteries, institutions, private archives not only in Russia, but also in France, Germany, Italy and other countries. AC publications contain a large number of valuable documents from the history of Russia and Ukraine. However, in some editions there are errors in the reproduction of the documents' texts and their dating. Well-known historians and archeographers participated in the work of the AC. In 1922, the AC was liquidated, and its functions were transferred to the Historical and Archaeological Commission of the Academy of Sciences of the USSR.

⁶⁴ Borys Nolde (1876–1948), was an international lawyer, historian, one of the leaders of the Constitutional Democratic Party. He belonged to the top of the royal bureaucracy, a baron. Since the middle of 1920s he taught at the University of Paris. In his writings, he highlighted various aspects of Ukraine history, demonstrating a liberal approach to the problems of legal registration and the state as well as the ideology of Russian-Ukrainian relations in the 17th–18th centuries. He was a supporter of the „regional autonomy” of Ukraine within the Russian state. In 1912, chapters from his work „Essays on Russian State Law” were published in Lviv in Ukrainian translation (B.E. Nolde, *Essays on Russian State Law*. St. Petersburg: printing house „Pravda”, 1911. [8], 554 p.; Nolde B. *Autonomy of Ukraine from a historical perspective*. Lviv, 1912. [6], 53 p.), which contained an assessment of the acts 1654 and subsequent acts of the Hetmanship period that transformed Ukrainian-Russian relations, showing how representatives of Ukraine defended „destroyed autonomy of their country”.

Для скомпановання кожного тома чи групи призначається окремих редактор. Напр[иклад] для II-го й III-го тому таким конче мусив би бути акад[емік] Малиновський⁶⁵, для IV–VI – акад[емік] Василенко⁶⁶ й т[ак] д[алі]⁶⁷ Редакція *Corpus Juris Ukrainensis*⁶⁸ покладається на голову Комісії по виученню зах[ідно]-рус[ького] й укр[аїнського] права.

Безперечно доведеться скористатись послугами й сторонних Комісії осіб. На мою думку, конче треба було б притягти до роботи проф[есора] Довнар-Запольського⁶⁹, ак[адеміка] Любовського⁷⁰, про-

⁶⁵ Ioaniky Malinovsky (1868–1932), was AUAS historian, jurist, academician (since 1925). Since January 1926 he was the head of the Commission for the study of customary law, the criminal law section in the Commission of Soviet Law, an employee of the Commission for the Study of the History of Western-Ruthenian and Ukrainian Law. He took an active part in the work of historical and legal societies at the academy, worked in the Archaeological Commission. At the same time, he was the head of the Lawyers' Society at AUAS. Since 1928, he served as the chairman of the Soviet Criminal Law Commission temporarily (before being elected an academician of criminal law). He researched the Grand Duchy of Lithuania the criminal law history, Soviet criminal and criminal executive law.

⁶⁶ Mykola Vasylenko (1866–1935), was a public and political figure, a historian of the state and law. He was N. Polonska-Vasilenko husband (since April 1923). He was a professor, active member of the Shevchenko Scientific Society (1911) and Nestor the Chronicler Historical Society (since 1919 he became its head), academician of the UAS (1920 since 1921 – AUAS). In 1921, he was elected to the post AUAS president, but was not approved by the Soviet government for this position. Since 1920 till 1929 he was the head of the Social and Economic Department in AUAS. In 1920s, he headed the Commission for the Study of the History of Western-Ruthenian and Ukrainian Law.

⁶⁷ *Here is the author's note:* The editors themselves chose their assistants – our Commission has exceptionally talented members who are valuable assistants to individual editors. It is not worth naming them, because that would mean naming everyone.

⁶⁸ *Written by hand.*

⁶⁹ Mytrofan Dovnar-Zapolsky (1867–1934), was a historian, ethnographer, folklorist, source researcher, archivist, archeographer Belarusian by origin. One of the organizers and the first director of Kyiv Archaeological Institute (1918–1919), initiator for the creation of the Geographical Institute (1918–1919). One of the founders and the member of the Council of Heads in Kyiv Society for the Protection of Ancient and Art Monuments (1910–1919), one of the heads in the Committee for the Protection of Historical and Art Monuments of the Ukrainian Academy of Sciences (1919), an employee of Kyiv Archaeological Commission. In 1920, he moved to Kharkiv, where he worked at Kharkiv University and the Institute of National Economy, later became vice-rector of Azerbaijan University (Baku), professor at Belarus University (1925–1928, Minsk), Moscow Institute of National Economy and the Agricultural Academy named after I. Timiryazev (1928–1934). The author of more than 150 works on the history of Rus', the Moscow State, Lithuania, Belarus and Ukraine.

⁷⁰ Matvii Lyubavsky (1860–1936), was a Russian historian. Professor (1901), academician of the Academy of Sciences of the USSR (1929). 1911–1917 – rector of Moscow University, 1920–1929 – director of Moscow branch for the legal section in the Unified

ф[есора] Пічету⁷¹, Юшкова⁷² й др[угі]. Не можна, розуміється, обмежитись тільки збірками України. Доведеться виражати експедиції до РСФСР⁷³, БССР⁷⁴, Литви, Польщі й Галичини⁷⁵. Опрацювання *Corpus Juris Ukr[ainensis]*⁷⁶ може відразу провадитись хоч над усіма томами, а поява їх в світ залежить виключно від виготованости того чи іншого тому.

М. Слабченко

Інститут рукопису Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, фонд 40, опис 1, одиниця зберігання 679, к. 1–3.

В.М. Заруба, *Михайло Слабченко в епістолярній та мемуарній спадщині (1882–1952)*, Дніпропетровськ 2004, с. 155–158.

REFERENCES (BIBLIOGRAFIA)

Archival sources (Źródła archiwalne)

Institut rukopysu Natsionalna biblioteka Ukrainy imeni V.I. Vernadskoho [Інститут рукопису Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського]: fond [фонд] 40, opis [опис] 1, odynytisia zberihannia [одиниця зберігання] 162–237, 449.

State Archive Fund of the RSFRR. At the same time, he was a lecturer at Moscow courses (1918–1930), later at Moscow University he taught historical and archival disciplines, since 1919 he became honored ordinary professor, since 1922 – over staff professor of the Social Sciences Faculty, since 1925 - over staff professor of the Ethnological Faculty of Moscow University. In 1929 he was elected a full member of the Academy of Sciences of the USSR in the department of humanities (Russian history). He is the author of more than 50 works on the history of the Grand Duchy of Lithuania, the history of the Slavic peoples.

⁷¹ Volodymyr Picheta (1878–1947), was historian, doctor of historical sciences (1918), Soviet historian, the first rector of the Belarussian State University (1921–1929), academician of the Academy of Sciences of the BRSR (1928), honored professor of the BRSR (1926), corresponding member of the Academy of Sciences USSR (1939), academician of the Academy of Sciences of the USSR (1946), specialist in the history of the Grand Duchy of Lithuania, the history of the Slavic peoples.

⁷² Serafym Yushkov (1888–1952) was medievalist historian, founder of Soviet historical and legal science, professor (1918), doctor of legal sciences (1935), corresponding member of the Academy of Sciences of the Ukrainian SSR (1939), active member of the Academy of Sciences of the Kazakh SSR (1946), Honored Scientist of the RSFSR (1948).

⁷³ Russian Soviet Federative Socialist Republic.

⁷⁴ Byelorussian Soviet Socialist Republic.

⁷⁵ Halychyna is a historical and geographical region of western Ukraine, which also included Nadsiannia and Lemkivshchyna territories once inhabited mainly by Ukrainians (now the eastern part of the Pidkarpats'ki Voivodeship of Poland).

⁷⁶ *Written by hand.*

Printed sources (Źródła drukowane)

- Okinshevych L., *Moia akademychna pratsia v Ukraini*, Lviv 1995 [Окіншевич Л., *Моя академічна праця в Україні*, Львів 1995].
- Pamyatniki russkogo prava*, t. 1, *Pamyatniki prava Kiyevskogo gosudarstva X–XII vv.*, Moskva 1952 [*Памятники русского права*, т. 1, *Памятники права Киевского государства X–XII вв.*, Москва 1952].
- Pamyatniki russkogo prava*, t. 2, *Pamyatniki prava feodal'no-razdroblennoy Rusi XII–XV vv.*, Moskva 1953 [*Памятники русского права*, т. 2, *Памятники права феодально-раздробленной Руси XII–XV вв.*, Москва 1953].
- Pamyatniki russkogo prava*, t. 3, *Pamyatniki prava perioda obrazovaniya russkogo tsentralizovannogo gosudarstva XIV–XV vv.*, Moskva 1955 [*Памятники русского права*, т. 3, *Памятники права периода образования русского централизованного государства XIV–XV вв.*, Москва 1955].
- Pamyatniki russkogo prava*, t. 4, *Pamyatniki prava perioda ukrepleniya russkogo tsentralizovannogo gosudarstva XV–XVII vv.*, Moskva 1956 [*Памятники русского права*, т. 4, *Памятники права периода укрепления русского централизованного государства XV–XVII вв.*, Москва 1956].
- Pamyatniki russkogo prava*, t. 5, *Pamyatniki prava perioda soslovno-predstavitel'noy monarkhii. Pervaya polovina XVII v.*, Moskva 1959 [*Памятники русского права*, т. 5, *Памятники права периода сословно-представительной монархии. Первая половина XVII в.*, Москва 1959].
- Pamyatniki russkogo prava*, t. 6, *Sobornoye ulozheniye tsarya Alekseye Mikhaylovicha 1649 goda*, Moskva 1957 [*Памятники русского права*, т. 6, *Соборное уложение царя Алексея Михайловича 1649 года*, Москва 1957].
- Pamyatniki russkogo prava*, t. 7, *Pamyatniki prava perioda sozdaniya absolutnoy monarkhii. Vtoraya polovina XVII v.*, Moskva 1963 [*Памятники русского права*, т. 7, *Памятники права периода создания абсолютной монархии. Вторая половина XVII в.*, Москва 1963].
- Pamyatniki russkogo prava*, t. 8, *Zakonodatel'nyye akty Petra I. Pervaya chetvert' XVIII v.*, Moskva 1961 [*Памятники русского права*, т. 8, *Законодательные акты Петра I. Первая четверть XVIII в.*, Москва 1961].
- Polonska-Vasylenko N., *Spohady*, oprac. V. Shevchuk, Kyiv 2011 [*Полонська-Василенко Н., Спогади*, oprac. В. Шевчук, Київ 2011].
- Protokol 7/11 zasidannia poshyrenoi rady VAUN. 29-ho chervnia 1929 roku sklykanoi na pidstavi postanovy Rady narodnikh komisariiv USSR vid 16-ho kvitnia 1929 roku pro popovnennia VUAN novymu diisnyumu chlenatu*, „*Visti Vseukrainskoi Akademii Nauk*” 1929, 5/6 [*Протокол 7/11 засідання поширеної ради ВАУН. 29-го червня 1929 року скликаної на підставі постанови Ради народніх комісарів УСРР від 16-го квітня 1929 року про поповнення ВУАН новими дійсними членами*, „*Вісті Всеукраїнської Академії Наук*” 1929, 5/6].
- Protokol zasidannia Osoblyvoi komisii z istorichnoho tsykladu. 10 chervnia 1929 roku*, „*Visti Vseukrainskoi Akademii Nauk*” 1929, 5/6 [*Протокол засідання Особливої комісії з історичного циклу. 10 червня 1929 року*, „*Вісті Всеукраїнської Академії Наук*” 1929, 5/6].
- Protokoly Komisii dlia vyuchuvannia zakhidno-ruskoho ta ukrainskoho prava z 1-ho chervnia roku 1926 po 1 lyupnia 1927*, w: *Pratsi Komisii dlia vyuchuvannia istorii zakhidno-ruskoho ta ukrainskoho prava*, t. 3, Kyiv 1927 [*Протоколи Комісії для вивчення західно-руського та українського права з 1-го червня року 1926 по 1 липня 1927*, w: *Праці Комісії для вивчення історії західно-руського та українського права*, т. 3, Київ 1927].
- Vasylenko M.P., *Peredmova do somoho vypusku «Prats Komisii dlia vyuchuvannia istorii zakhidno-ruskoho ta ukrainskoho prava»*, w: M. P. Vasylenko. *Vybrani tvory u trokh tomakh*,

t. 2, *Yurydychni pratsi*, oprac. I.B. Usenko et al., red. Yu.S. Shemshuchenko, I.B. Usenko, Kyiv 2006 [Василенко М.П., *Передмова до сьомого випуску «Праць Комісії для виучування історії західно-руського та українського права»*, w: М. П. Василенко. *Вибрані твори у трьох томах*, т. 2, *Юридичні праці*, oprac. I.B. Usenko et al., red. Ю.С. Шемшученко, I.B. Усенко, Київ 2006].

Vybory novykh akademikiv VUAN, „Visti Vseukrainskoi Akademii Nauk” 1929, 5/6 [Вибори нових академіків ВУАН, „Вісті Всеукраїнської Академії Наук” 1929, 5/6].

Zvit pro robotu III cotsialno-ekonomichnoho viddilu (Dopovid Sekretaria Viddilu akad. M.V. Ptukhy) na zvychnykh zborakh Rady Vseukrainskoi Akademii Nauk. 13 travnia 1929 roku, „Visti Vseukrainskoi Akademii Nauk” 1929, 5/6 [Звіт про роботу III соціально-економічного відділу (Доповідь Секретаря Відділу акад. М.В. Птухи) на звичайних зборах Ради Всеукраїнської Академії Наук. 13 травня 1929 року, „Вісті Всеукраїнської Академії Наук” 1929, 5/6].

Studies (Opracowania)

Blashchuk S., Vashchuk D., «Svoia komisiia»: dekilka shtrykhiv z akademichnoho zhyttia Mykoly Vasylenka (za spohadamy Natalii Polonskoi-Vasylenko), w: *Liudyna, suspilstvo, vlada v davnii ta rannomodernii Ukraini: konteksty istorychnoi prezentatsii*, red. V. Smolii, Kyiv 2020 [Блашук С., Ващук Д., «Своя комісія»: декілька штрихів з академічного життя Миколи Василенка (за спогадами Наталії Полонської-Василенко), w: *Людина, суспільство, влада в давній та ранньомодерній Україні: контексти історичної презентації*, red. В. Смолій, Київ 2020].

Blashchuk S., „The Kaptur Courts” (kapturovi sudy) by Petro Sosenko: *History of One Studying Case During the Great Turn Times*, „Ukraina Lithuanica. Studii z istorii Velykoho kniazivstva Lytovskoho” [„Ukraina Lithuanica. Студії з історії Великого князівства Литовського”] 2019, 5.

Ias O., *Konflikt protses/struktura u konstruksii «dovhoho» KhIKh st. Mykhaila Slabchenka*, w: *Istoriografichni doslidzhennia v Ukraini. Zbirnyk naukovykh prats*, t. 24, red. V.A. Smolii, Kyiv 2014 [Ясь О., *Конфлікт процес/структура у конструкції «довгого» XIX ст. Михайла Слабченка*, w: *Історіографічні дослідження в Україні. Збірник наукових праць*, т. 24, ред. В.А. Смолій, Київ 2014].

Pliushch V., *Spilka vyzvolennia Ukrainy u Spilka ukrainskoi molodi: (Do 50-littia zasnovannia SVU-SUM ta 45-littia protsesu nad nymy) (Vidbytko z «Shliakhu Peremohy»)*, Miunkhen 1975 [Плющ В., *Спілка визволення України й Спілка української молоді: (До 50-ліття заснування СВУ-СУМ та 45-ліття процесу над ними) (Відбитка з «Шляху Перемоги»)*, Мюнхен 1975].

Polonska-Vasylenko N., Mykhailo Ye. Slabchenko (peredruk z «Ukrainskoho Samostiinyka»), w: *Spilka Vyzvolennia Ukrainy u Spilka Ukrainskoi Molodi. Spohady, dokumenty u materialy pro diialnist*, t. 2, Niu-Iork–Miunkhen 1964 [Полонська-Василенко Н., Михайло Є. Слабченко (передрук з «Українського Самостійника»), w: *Спілка Визволення України й Спілка Української Молоді. Спогади, документи й матеріали про діяльність*, т. 2, Нью-Йорк–Мюнхен 1964].

Savchenko V., *Politychni upodobannia profesora M. Slabchenka*, w: *Chornomorska mynuvshyna: Zapysky Viddilu istorii kozatstva na pivdni Ukrainy*, t. 12, red. V.A. Smolii, Odesa 2017 [Савченко В., *Політичні уподобання професора М. Слабченка*, w: *Чорноморська минавшина: Записки Відділу історії козацтва на півдні України*, т. 12, ред. В.А. Смолій, Одеса 2017].

Slabchenko M., *Malorusskiy polk v administrativnom otnoshenii: Istorikoyuridicheskiy ocherk*, „Zapiski Imperatorskogo Novorossiyskogo universiteta istoriko-filologicheskogo fakul'teta” 1909, 1 [Слабченко М., *Малорусский полк в административном отношении: Историкоюридический очерк*, „Записки Императорского Новороссийского университета историко-филологического факультета” 1909, 1].

- Slabchenko M., *Opyty po istorii prava Malorossii XVII–XVIII vv.*, Odessa 1911 [Слабченко М., *Опыты по истории права Малороссии XVII–XVIII вв.*, Одесса 1911].
- Slabchenko M., *Palankova orhanizatsiia Zaporozkykh Volnostiv*, w: *Pratsi Komisii dlia vyuchuvannia istorii zakhidno-ruskooho ta ukrainskooho prava*, t. 6, Kyiv 1929 [Слабченко М., *Паланкова організація Запорозьких Вольностей*, w: *Праці Комісії для вивчення історії західньо-руського та українського права*, t. 6, Київ 1929].
- Slabchenko M., *Sotsiialno-pravova orhanizatsiia Sichy Zaporozkoi*, w: *Pratsi Komisii dlia vyuchuvannia istorii zakhidno-ruskooho ta ukrainskooho prava*, t. 3, Kyiv 1927 [Слабченко М., *Соціально-правова організація Січі Запорозької*, w: *Праці Комісії для вивчення історії західньо-руського та українського права*, t. 3, Київ 1927].
- Usenko I.B., M. Ye. Slabchenko, w: *Mala entsyklopediia etnoderzhavoznavstva*, Kyiv 1996 [Усенко І.Б., М. Е. Слабченко, w: *Мала енциклопедія етнодержавознавства*, Київ 1996].
- Vasylenko M.P., *Z istorii ustroiu Hetmanshchyny: Krytychni zamitky*. [Rets.], M.E. Slabchenko, *Malorusskiy polk v administrativnom otnoshenii: Istoriko-yuridicheskiy ocherk*, Odessa 1909 „Zapysky Naukovoho Tovarysta imeny Shevchenka” 1912, 108, 2 [Василенко М.П., *З історії устрою Гетьманщини: Критичні замітки*. [Рец.], М.Е. Слабченко, *Малорусский полк в административном отношении: Историко-юридический очерк*, Одесса 1909, „Записки Наукового Товариства імени Шевченка” 1912, 108, 2].
- Vasilenko M.P. [Rets.] M.E. Slabchenko, *Opyty po istorii prava Malorossii XVII i XVIII vv.*, Odessa 1911, 292 s. „Zapysky Naukovoho Tovarysta imeny Shevchenka” 1912, 113 [Василенко М.П. [Рец.] М.Е. Слабченко, *Опыты по истории права Малороссии XVII и XVIII вв.*, Одесса 1911, 292 с., „Записки Наукового Товариства імени Шевченка” 1912, 113].
- Vasylenko M.P., *Shche do istorii ustroiu Hetmanshchyny XVII–XVIII st. Z pryvodu zamitok dobrodiia M.Ie. Slabchenka*, „Zapysky Naukovoho Tovarysta imeny Shevchenka” 1913, 116 [Василенко М.П., *Ще до історії устрою Гетьманщини XVII–XVIII ст. З приводу заміток добродія М.Є. Слабченка*, „Записки Наукового Товариства імени Шевченка” 1913, 116.]
- Vynar B., *Akademik Mykhailo Slabchenko (Materiialy do biohrafiï ta bibliohrafiï)*, „Ukrainskyi istoryk” 1982/1983, 19/20, 3–4 (75–76)/1 (77) [Винар Б., *Академік Михайло Слабченко (Матеріали до біографії та бібліографії)*, „Український історик” 1982/1983, 19/20, 3–4 (75–76)/1 (77)].
- Vodotyka S.H., *Akademik Mykhailo Yelyseiovych Slabchenko: Narys zhyttia ta tvorchosti*, Kyiv–Kherson 1998 [Водотика С.Г., *Академік Михайло Єлисейович Слабченко: Нарис життя та творчості*, Київ–Херсон 1998].
- Yushkov S.V., *Predisloviye*, w: *Pamyatniki russkogo prava*, t. 1, *Pamyatniki prava Kiyevskogo gosudarstva X–XII vv.*, Moskva 1952 [Юшков С.В., *Предисловіє*, w: *Памятники русского права*, t. 1, *Памятники права Киевского государства X–XII вв.*, Москва 1952].
- Zaruba V.M., *Istoryk derzhavy i prava Ukrainy akademik M. Ye. Slabchenko (1882–1952). Monohrafiia*, Dnipropetrovsk 2004 [Заруба В.М., *Історик держави і права України академік М. Є. Слабченко (1882–1952). Монографія*, Дніпропетровськ 2004].
- Zaruba V.M., *Mykhailo Slabchenko v epistoliarnii ta metiarnii spadshchyni (1882–1952)*, Dnipropetrovsk 2004 [Заруба В.М., *Михайло Слабченко в епістолярній та мемюарній спадщині (1882–1952)*, Дніпропетровськ 2004].

ABOUT THE AUTHORS

Vashchuk Dmytro – PhD in History, the Institute of History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine, Senior Researcher. His research interests: history of the Grand Duchy of Lithuania 14–16th centuries, history of law, archeology 14–16th centuries, archeography.

Blashchuk Svitlana – PhD in History, the Institute of History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine, Senior Researcher. Her research interests: Ukrainian historiography of the 20th century, electronic information resources, anthropology of academic life, biographies.

NOTY O AUTORACH

Vashchuk Dmytro – doktor historii, Instytut Historii Ukrainy Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, starszy pracownik naukowy. Jego zainteresowania badawcze: historia Wielkiego Księstwa Litewskiego XIV–XVI w., historia prawa, archeologia XIV–XVI w., archeografia.

Blashchuk Svitlana – doktor historii, Instytut Historii Ukrainy Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, starszy pracownik naukowy. Jej zainteresowania badawcze: historiografia ukraińska XX w., elektroniczne zasoby informacyjne, antropologia życia akademickiego, biografie.